MIN KIEN “L-ANĠLU TAL-MULEJ (JAĦWEH)” FIT-TESTMENT IL-QADIM?

Minn George Ebejer

MIN KIEN "L-ANĠLU TAL-MULEJ (JAĦWEH)" FIT-TESTMENT IL-QADIM?

INTRODUZZJONI

Hemm persunaġġ misterjuż li jidher minn żmien għal żmien fit-Testment il-Qadim li huwa magħruf bħala "l-anġlu tal-Jaħweh [Mulej]," jew "l-anġlu tal-patt." L-ewwel, aħna għandna nosservaw li l-kelma tradotta "anġlu" sempliċiment tfisser *messaġġier*, u n-natura ta' dik l-eżistenza għandha tkun iddeterminata permezz tal-kuntest li fih tkun tinsab id-deskrizzjoni.

Din l-entità dehret lil Ħagar (Ġenesi 16:3-16), lil Abraham Ġenesi 22:15-19, lil Ġakobb (Ġenesi 22:11-22), lil Mosè (Eżodu 3:2-22), u, fil-kuntest ta' Imħallfin 13:2, 9, 13, 15, 16, 21-22, lil l-omm Sansun, kif ukoll lil nies fuq okkażjonijiet numerużi.

F'Imħallfin 13, din il-persuna eżaltata hija murija bħala "l-anġlu ta' Jaħweh" (13:2, 13, 15, 16, 21) u wkoll "l-anġlu ta' Alla" (13:9). Huwa evidenti wkoll li dan "l-anġlu" kien assuma l-forma ta' raġel, għalhekk, huwa msejjaħ bħala "r-raġel ta' Alla" (13:6, 8). Ma-dankollu, mill-kuntest hawn, u postijiet oħra fejn l-istess eżistenza tidher, huwa apparenti li din il-persuna mhijiex anġlu ordinajru. Biċ-ċar dan "il-messaġġier" għaliex hekk għandu t-terminu jkunu muri f'din iċ-ċirkustanza—kien *Eżistenza Divina*. Fil-konklużjoni ta' l-episodju, Manuwah, missier Salamun, iddikjara: "*Aħna rajna lil Alla*" (Imħallfin 13:22), u sagrifiċċji u qima kienu offruti lil viżitatur tas-sema. Għalhekk, biex wieħed jifhem min kien "l-

anġlu ta' Jaħweh" f'vers 3 ta' Imħallfin kapitlu 13, dan għandu jaqra versi 21-23 għat-tweġiba. Hawn naqraw hekk:

> "*Iżda l-anġlu tal-Mulej ma deherx iżjed lil Manuwah u lil martu. Imbagħad Manuwah għaraf li kien anġlu tal-Mulej. U Manuwah qal lil martu: Żgur immutu għax rajna 'l Alla. Iżda martu qaltlu: Kieku l-Mulej xtaq joqtolna, ma kienx jilqa' offerta maħruqa, u offerta tal-qamħ minn idejna, u lanqas kien jurina dan kollu, u bħal issa jgħidilna dan.*"

Meta l-informazzjoni biblika kollha tkun miġbura flimkien, kif sejrin nagħmlu aktar 'il quddiem, ix-xhieda ssir aktar konvinta li din il-Persuna Qaddisa ma kienet ħadd aktar ħlief il-Kelma Divina (Ġwanni 1:1-3, 14), il-Kristu pre-inkarnat, Eżistenza li kienet Hija Nfisha Divina, u madankollu, kienet qed topera f'isem Persuna oħra sagra, Jaħweh, identifikata bħala l-Missier. Dan speċjalment isir ċar fl-aħħar ktieb tat-Testment il-Qadim li fih huwa affermat li Jaħweh kien se jibgħat "il-messaġġier" Tiegħu, li huwa "l-messaġ-ġier [anġlu] tal-patt" jew għaqda, li "jidħol fit-tempju tiegħu" (Malakija 3:1-3). Bla dubju, din hija riferenza għall-miġja tal-Messija. Għalhekk, biex wieħed jifhem aktar minn kien "l-anġlu tal-Mulej" f'Imħallfin 13:21-22 tajjeb li jaqra wkoll Malakija 3:1-3—*Il-Messaġġier huwa Kristu.*

Mela, kif rajna fuq fuq, wieħed mill-aktar personalitajiet interessanti u li jaffaxxinaw tal-Bibbja kollha huwa "l-anġlu tal-Mulej" jew aħjar, "l-anġlu ta' Jaħ-weh." Forsi ebda karattru ieħor tal-Bibbja ma huwa daqshekk ftit magħruf jew mifhum daqs kemm huwa "l-anġlu tal-Mulej." Min huwa dan l-anġlu tal-Mulej? It-tweġiba għal dik il-mistoqsija sejra tkun imwieġba aktar fid-dettall.

I. IL-KARATTERISTIĊI TA' L-ANĠLI

Biex nifhmu sewwa dwar *l-anġlu*, l-ewwel aħna għandna l-bżonn li nirrivedu l-karatteristiċi ta' l-anġli nġenerali. L-anġli huma kreaturi maħluqa. Huma kienu magħmula permezz ta' Kristu fiż-żminijiet l-antiki (Kolossin 1:16-17). Billi huma kreaturi, l-anġli mhumiex divini fin-natura. Huma mhumiex omnipotenti (li jistgħu kollox), omnixjenti (li jagħrfu kollox), jew om-nipreżenti (li jinsabu kullimkien). L-anġli huma qad-disa, imma jistgħu jidinbu wkoll (2 Pietru 2:4). L-isem innifsu tagħhom jindika li dawn huma *messaġġiera ta' Alla*. Huwa importanti li nżommu f'moħħna dan il-kunċett, jiġifieri, li l-kelma "anġlu" tfisser *messaġġier*. Il-bniedem qatt ma huwa mħolli biex jadura lil l-anġli, billi Alla biss jista' jkun adurat jew mogħti qima (Lhud 1:3-8; Rivelazzjoni 22:8-9).

II. ATTIVITAJIET TA' L-ANĠLU TA' JAĦWEH

Fit-Testment il-Qadim aħna nsibu millanqas 23 riferenza separati għax-xogħol Tiegħu għall-poplu ta' Alla.

(1) *Ġenesi 16:7-14*. F'Ġenesi 16:7-14, l-anġlu tal-Mulej deher lil Ħagar, il-qaddejja ta' Sara hekk kif hija kienet qed tiġġerra fid-deżert. Hu wiegħed lilha iben u posterità kbira.

> "*U semmiet isem il-Mulej li kien kellimha, inti Alla li tarani..*" (Ġen-esi 16:13).

(2) *Ġenesi 18:1-2*. F'Ġenesi 18:1-2, aħna naqraw li l-Mulej Alla deher lil Abraham f'Mamri:

> "*Hu rafa' għajnejh u ħares, u, ara, tlitt irġiel kienu ħdejh....*" (Ġenesi 18:2).

Abraham stedinhom biex jidħlu ġewwa u tahom jie-klu. Wieħed minnhom wiegħed li Sara kien se jkollha iben fi żmien sena (Ġenesi 18:10). Meta Sara daħket b'din l-idea, ir-raġel stqarr li xejn ma kien wisq iebes għall-Mulej (Ġenesi 18:14). Hu qal lil Abraham li hu kien niżel isfel biex jinvestiga s-sitwazzjoni f'Somoa. Abraham fehem li dak ir-raġel kien l-Imħallef tad-din-ja kollha (Ġenesi 18:25). Wara li Abraham kien assig-ura wegħda mir-raġel li kienet tikkonċerna lil sodoma,

> "***Il-Mulej** telaq*" (Ġenesi 18:32; enfasi tiegħi).

Imbagħad naqraw li Hu (il-Mulej):

> "*bagħat fuq Sodoma u Gomorra xita ta' kubrit u nar...*" (Ġenesi 18: 32).

Innota li waqt li Hu deher li kien raġel ordinarju, fir-realtà kien il-Mulej li żar lil Abraham f'dak il-jum.

(3) *Ġenesi 22:9-18*. Ġenesi 22:9-18 jirreġistra l-isto-rja ta' Abraham joffri lil Iżakk. Sewwasew kif il-pat-rijarka mdaħħal sewwa fiż-żmien rafa' idu biex joqtol lil l-uniku iben tiegħu,

> "*l-anġlu tal-Mulej sejjaħlu mis-sema*" (Ġenesi 22:11).

Meta Abraham ra l-muntun li kien ipprovdut, hu sej-jaħ il-post Jaħweh-jire (Ġenesi 22:14). U, l-anġlu tal-Mulej sejjaħ lil Abraham it-tieni darba...u qal,

> "*Ħlift fuqi nnifsi, qal Jaħweh...*" (Ġenesi 22:16).

Imbagħad Hu ġedded il-wegħda tal-patt tal-Messija.

(4) *Ġenesi 28:10-17.* Ġenesi 28:10-17 jgħid dwar il-ħolma ta' Ġakobb f'Betel. Hu ra sellum wieqaf fl-art, u l-quċċata tiegħu tilħaq is-sema,

> "*u ara l-anġli ta' Alla kienu telgħin u neżlin fuqu....*" (Ġenesi 28:12). (In-nota f'qiegħ il-paġna tgħid li Jaħweh kienet wieqaf maġenbu.)

Mosè jgħidilna f'Ġenesi 31:11-13 li kien l-anġlu tal-Mulej li kien "'l Alla ta' Betel" li ra Ġakobb. Meta Ġakobb kien sejjer lura lejn pajjiżu hu issara ma' raġel matul il-lejl. Ir-raġel qal,

> "*int ma jibqax jismek aktar Ġak-obb, iżda Iżrael, għax int issarajt ma' Alla,....U Ġakobb semma dak*

> *il-post Penjel: għax qal: Rajt lil Alla wiċċ imbwiċċ*" (Ġenesi 32:22-30).

Hosegħa wara kiteb dwar Ġakobb,

> "*Qabad għarqub ħuh fil-ġuf, u fi rġulitu ssara ma' Alla. Iva issara ma' l-anġlu, Imqar il-Mulej, Alla ta' l-eżerċti, Jaħweh ismu...* " (Hosegħa 12:3-5)

(5) *Ġenesi 48:15-16*. Fuq is-sodda tal-mewt tiegħu, Ġakobb bierek lil ibnu bl-isem ta' Alla, l-anġlu li kien ħelsu minn kull deni (Ġenesi 48:15-16).

(6) *Eżodu 3:2-14*. Keta Mosè ra s-siġra taqbad,

> "*deherlu l-anġlu tal-Mulej f'nar iħ-aġġeġ f'nofs il-għolliq....u x'ħin il-Mulej ra li resaq fil-ġenb biex jara, Alla sejjaħlu minn fost il-għolliq, u qal:...la toqrobx 'il hawn; neħħi s-sandli tiegħek minn riġlejk, għax il-post li qiegħed fuqu hu art im-qaddsa.*"

Meta kien mistoqsi minn Mosè x'kien jismu, Hu wieġeb li ismu kien:

> "*JIEN LI JIEN li tkellimt miegħu*" (Eżodu 3:2-14).

(7) *Eżodu 14:19-20*. Kien:

> "*l-anġlu ta' Alla, li mar quddiem il-kamp ta' Iżrael,*"

meta huma ħarġu mill-Eġittu (Eżodu 14:19-20). Madankollu, f'Eżodu 13:2-3 jintqal li kien Jaħweh li mar quddiemhom fil-kolonna tas-sħab u tan-nar.

(8) *Eżodu 23:20-23*. Dwar l-anġlu tiegħu, Jaħweh wissa lil Iżrael,

> "*Ara, jien se nibgħat Anġlu quddiemek, biex iħarsek fit-triq, u biex iwaslek fil-post li jien ħejjejt. Oqgħod attent quddiemu, u isma' kliemu; la tmeriħx, għax ma jaħfril-komx dnubietkom: għax ismi fih*" (Eżodu 23:20-23).

Innota li huma kellhom jobdu lil anġlu u li hu kien jista' jaħfrilhom dnubiethom.

(9) *Eżodu 33:1-3, 12-16*. Meta l-Lhud għamlu l-għoġol tad-deheb, Alla neħħa lil dan l-anġlu speċjali u wiegħed biss li jibgħat anġlu ordinarju. Dan tant beż-ża' u nkwieta lil Mosè u lill-poplu li Mosè talab bil-ħniena lil Alla biex jerġa' jikkunsidra l-pożizzjoni tie-għu. Fuq l-indiema tagħhom, Alla iddeċieda li jibgħat l-anġlu Tiegħu biex għal darb'oħra jerġa' jmexxihom (Eżodu 33:1-3, 12-16). Isaija jikkummenta li dan kien "l-anġlu tal-preżenza tiegħu" li ggwidahom u pprote-ġihom (Isaija 63:9). L-espressjoni letteralment tfisser anġlu tal-*wiċċ Tiegħu*.

(10) *Ġożwè 5:13-15*. Kif Ġożwè ipprepara n-nazz-jon biex jimmarċja fuq Ġeriko:

> *"hu rafa' għajnejh u ħares, u, ara, kien hemm raġel wieqaf biswitu, b'sejfu mislut f'idu."*

Meta kien mistoqsi min kien hu, ir-raġel wieġeb li Hu kien,

> *"il-kap [prinċep] ta' l-eżerċtu tal-Mulej...u Ġożwè waqa' għal wiċċu fl-art, u tah qima, u qallu: Xi jgħid sidi lill-qaddej tiegħu? U l-kap ta' l-eżerċtu tal-Mulej qal lil Ġożwè: Neħħi s-sandli minn riġlejk, għax il-post fejn int qiegħed hu qaddis. U Ġożwè għamel hekk"* (Ġożwè 5:13-15).

(11) *Imħallfin 2:1-5; 6:11-14; 13:16, 20*. Tliet darbiet il-ktieb ta' Imħallfin jirreġistra d-dehriet ta' dan l-anġlu (messaġġier) magħruf. Hu deher lin-nazzjon f'Bokim biex iċanfarhom għad-diżubbidjenza tagħhom (2:1-5). Hu deher lil Gedgħon biex jikkummissjonah ħalli jsalva lil Iżrael minn taħt il-Midjani. Hawn, għal darb'oħra, l-anġlu huwa msejjaħ Jaħweh, Mulej (6:11-14). F'Imħallfin kapitlu tlettax, Hu deher lil Manuwah u lil martu u wiegħedhom iben, Sansun. Meta Manuwah offrielu l-ikel biex jiekol, l-anġlu ordnalu biex "joffrih lil Jaħweh" bħala sagrifiċċju (Imħallfin 13:16). Naqraw f'versi 16-18,

> *"Manuwah ma kienx jaf li hu anġlu tal-Mulej [Jaħweh]. U Manuwah qal lil l-anġlu tal-Mulej: X'jismek, biex meta jseħħ kliemek, aħ-na nweġġhuk? U l-anġlu tal-Mulej qallu: Għaliex tistaq-sini ismi, meta tara li hu ta'* ***l-għaġeb?****"*

Meta l-offerta tal-ħruq kienet magħmula "l-anġlu tal-Mulej tala' fil-fjamma ta' l-artal" (13:20).

(12) *2 Slaten 19:33-36*. Fit-2 Slaten 19:33-36, Jaħweh wiegħed li jsalva lil Ġerusalem u lis-sultan Ħeżekija mill-armati ta' Sennaħerib, sultan ta' l-Assirja. Naqraw f'vers35,

> *"U ġara dak il-lejl, illi ħareġ l-anġlu tal-Mulej, u darab fil-kamp ta' l-Assirjani, mija u ħamsa u tmenin elf."*

(13) *1 Kronaki 21:9-30*. Meta David dineb billi għamel ċensiment militari tan-nazzjon tiegħu, Alla bagħat pesta fil-pajjiż permezz ta' l-anġlu Tiegħu. Naqraw hekk f'vers 16,

> *"U David rafa' għajnejh, u ra l-anġlu tal-Mulej wieqaf bejn l-art u s-sema, u sejfu mislut f'idu, u mindud fuq Ġerusalem."*

Meta nkomplu naqraw dan il-vers insibu li

> "*David u x-xjuħ ta' Iżrael, li kienu lebsin lix-xkejjer, waqgħu għal wiċċhom u talbu.*"

(14) *Danjel 10:5-14*. Danjel ra l-anġlu tal-Mulej fis-sena 533 Q.K. waqt eżilju f'Babel. Danjel ra:

> "*raġel liebes il-għażel, u ġenbejh kienu mħażżmin bid-deheb fin ta' Ufaż: Ġismu kien qisu berill, wiċċu kellu d-dehra tal-berqa, u għajnejh bħal torċi jħeġġu, u dirgħajh u riġlejh jilmaw bħal bronż ileqq, u l-ħoss ta' kliemu bħal ħoss ta' kotra.*"

Danjel ħassu bla saħħa fil-preżenza ta' l-għaġeb tiegħu. Hu kien ġie biex jirrivela l-futur tan-nazzjon lil Danjel (10:5-14).

III. SOMMARJU TAL-FATTI DWAR L-ANĠLU TA' JAĦWEH

Aħna rajna li passaġġi li jibdew bl-anġlu bħala s-suġġett ġeneralment jibdlu l-ismijiet għal *Jaħweh*, *Alla* jew *Mulej* kif naraw f'Eżodu 3:2-6. L-anġlu jistqarr il-qawwa u l-awtorità ta' Alla. Per eżempju,

- Hu ħafer id-dnubiet (Eżodu 23:20-23). Imma, dan Alla biss jista' jagħmlu (Mark 2:5-10).

- Hu rrivela l-futur (Danjel 9:14).
- Hu kellu s-setgħa li jiġġudika, li jsalva jew li jeqred (1 Kronaki 21:14-15).
- Il-poplu ta' Alla kien imħolli li jagħti qima lil dan l-Anġlu. Imma aħna pprojbiti strettament li nagħtu qima lil l-anġlu ordinarju (Riv. 22: 8-9).
- Imma Lhud 1:6 jgħid: "Ħa jqimuh l-anġli *kollha* ta' Alla" li juri li ma hemm ebda anġlu li tistħoqqlu l-qima!

IV. MIN MELA HU L-ANĠLU TAL-MULEJ (JAĦWEH)?

(1) *Ċertament li Hu mhuwiex kreatura maħluqa.* Hu mhuwiex raġel għalkemm spiss deher hekk. Hu mhuwiex sempliċiment anġlu maħluq. Lanqas ma Hu Alla l-Missier, għaliex Ġwanni jgħidilna li "*Ħadd qatt ma ra 'l Alla f'xi żmien*" (Ġwanni 1:18). Ftakar li l-anġlu qal lil Manuwah biex iqim ieħor u mhux lilu (Imħallfin 13:15-16).

(2) *L-osservazzjonijiet li ġejjin għandhom jistabbilixxu li dan l-anġlu qawwi ma kien ħadd ħlief il-Kelma ta' Alla, Kristu l-pre-inkarnat.*

(i) *L-ewwel*, l-anġlu tal-Mulej qal lil Mosè li ismu kien "JIEN LI JIEN," imma Ġesù stqarr Għalih Innifsu li Hu kien il-JIEN HU (Ġwanni 8:58).

(ii) *It-tieni*, l-anġlu mexxa lil Iżrael fid-deżert u pprovda l-bżonnijiet tagħhom (Eżodu 14:19, 20). Mosè qal li Jaħweh

ordna lil Mosè biex jolqot il-blata biex in-nies jixorbu fid-deżert. (Eżodu 17:6). Imma, l-appostlu Pawlu jgħid-ilna li dik il-blata li huma xorbu minnha kienet Kristu (1 Korintin 10:2-4).

(iii) *It-tielet*, f'Ġożwè, l-anġlu huwa l-prinċep jew il-kap ta' l-eżerċtu tal-Mulej (Jaħ-weh; Ġożwè 5:14). F'Rivelazzjoni 19 aħna naraw l-armata tas-sema u l-kap magħruf tagħha. Imbagħad Ġwanni jara l-isem Tiegħu li huwa "Il-Kelma ta' Alla" (Riv. 19:11-16; ara vers 13). Ġwan-ni jidenetifika l-Kelma bħala "l-iben il-waħdieni mill-Missier, li sar bniedem" (Ġwanni 1:1-3, 14; ara wkoll Isaija 9:6).

(iv) *Ir-raba'*, l-anġlu qal lil Manuwah li ismu kien "ta' l-għaġeb (Imħallfin 13:16-18). Isaija, fil-profezija famuża tiegħu tal-Messija, qal, "*u ismu jkun Kunsillier tal-Għaġeb, Alla qawwi, Missier għal dej-jem, il-Prinċep tal-Paċi*" (Isaija 9:6).

(v) *Il-ħames*, Isaija jsejjaħlu, "l-anġlu tal-pre-żenza ta' Alla," li jfisser "ta' wiċċu" (Isa-ija 63:9). Il-kittieb Lhudi jgħid li Kristu Hu "*d-dija tal-glorja ta' Alla u x-xbieha ta' l-essenza tiegħu* (ta' Alla)." Edward Young jgħid, "L-anġlu ta' Wiċċu huwa l-anġlu li hu wiċċu jew li fih wiċċu huwa magħmul ċar. Fih il-

Mulej Innifsu Hu preżenti" (*Il-Ktieb ta' Isaija*, Vol. 3, p. 482).

(vi) *Is-sitta*, Ġakobb ra sellum jilħaq mill-art tas-sema u l-anġli telgħin u neżlin fuqu u Jaħweh (il-Mulej) wieqaf maġenbu (nota f'qiegħ il-paġna) (Ġenesi 28:13). Ġesù jiddikjara Lilu Nnifsu li s-sellum huwa Hu (Ġwanni 1:51).

(vii) *Is-sebgħa,* l-anġlu tal-Mulej, ta' Jaħweh jista' jkun mogħti l-qima (Ġożwè 5:4). Ebda sempliċi bniedem jew anġlu maħluq ma jistgħu jkunu mogħtija qima aċċettabbli (Atti 10:25-26; Riv. 22:8-9). Imma, Ġesù spiss aċċetta l-qima tal-bnedmin (Mattew 28:17; Lhud 1:6b).

(viii) *It-tmienja,* l-anġlu huwa ripetutament im-sejjaħ Jaħweh, Mulej. Imma, Ġesù huwa msejjaħ ukoll Jaħweh. Isaija 43:11 jaffer-ma li ma hemm ebda salvatur ħlief Jaħ-weh. Imma, Pawlu f'Titu 2:13 jiddeskrivi lil Ġesù bħala "*Alla l-kbir, u s-Salvatur tagħna Ġesù Kristu.*" Għalhekk, Ġesù Hu Jaħweh. Aħna ma naffermawx li Ġesù Hu l-Missier. Aħna sempliċiment nagħrfu l-fatt li kittieba ispirati jattribwixxu n-nom deskrittiv Jaħweh għat-tliet persuna kollha tad-Divinità Mqaddsa. Il-Kelma Jaħweh tiddeskrivi persuna li hija eterna u teżisti minnha nfisha. Dan hu tassew dwar il-Missier, l-Iben u l-Ispirtu s-Santu.

(ix) *Id-disa'*, Danjel ra l-anġlu fil-glorja rjali tiegħu f'kapitlu 10:5-6. Ġwanni l-appostlu ra l-istess eżistenza glorjuża fuq Patmos. Hu ra "*wieħed bħal bin il-bniedem, liebes libsa twila sa saqajh, u mħażżem madwar sidru bil-ħżiem tad-deheb. U rasu u xagħru kienu bojod bħas-suf, bojod daqs il-borra; u għajnejh kienu bħal fjamma nar; U riġlejh bħal bronż ileqq, qishom imnaddfin fil-forn; u leħnu bħal ħoss ta' ħafna ilmijiet...u wiċċu kien jiddi bħax-xemx fil-qawwa tagħha*" Kien l-Iben ta' Alla li kien imsallab imma rxox-tat (Riv. 1:12-18).

KONKLUŻJONI

(1) *Dawn id-dehriet ta' l-anġlu ta' Jaħweh fiż-żminijiet l-antiki huma msejħa Teofaniji,* jiġifieri, meta Alla assuma l-forma ta' anġlu jew ta' bniedem sabiex jitkellem u jaġixxi b'mod viżibbli u li jinstama' minn nies, biex jipprovdilhom xi rivelazzjoni jew gwida.

(2) *Dawn il-ħafna riferenzi juru li l-Mulej tagħna eżista sa mill-eternità mal-Missier,* l-istess kif Ġwanni afferma fil-bijografija tiegħu (Ġwanni 1:1-3). Huma jgħidulna dwar l-attivitajiet tas-Salvatur għal dawk mifdija matul dawk is-snin twal meta l-umanità fittxet fid-dlam għal id li tiggwida, qabel ma Hu ġie bħala Ġesù, bin Marija.

(3) *Fid-dawl ta' dawn l-iskritturi, ħalli aħna nonoraw u naduraw lill-Messija* li bierek lill-bniedem fiż-żminijiet ta' l-antik bħala l-anġlu ta' Jaħweh u jkompli li jagħmel hekk bħala Ġesù ta' Nażaret, l-Iben ta' Alla l-ħaj.

(4) *Fl-Iskrittura Ġesù Kristu huwa msejjaħ b'divesi ismijiet u titli.* Ġesù Kristu Hu msejjaħ Profeta f'dive-rsi siltiet. Aħna nafu li ebda profeta ma aċċetta qima. Imma Ġesù bħala Profeta aċċettaha.

(5) *Fl-Iskrittura Ġesù Hu msejjaħ ukoll "Qassis il-Kbir."* Imma ebda qassis il-kbira tad-dinja ma kien jiġi mogħti qima. Imma kif nafu aħna Ġesù Kristu jist-ħoqqlu l-qima.

(6) *Hekk ukoll, Ġesù Hu msejjaħ "anġlu" [messaġġier].* Bl-istess mod Ġesù mhuwiex anġlu maħluq l-istess kif Hu mhuwiex profeta jew qassis il-kbir maħluq!

> *"Il-grazzja ta' Sidna Ġesù Kristu, u l-imħabba ta' Alla, u x-xirka ta' l-Ispirtu s-Santu, ikunu magħkom ilkoll. Amen"*
> (2 Kor-intin 13:14).